

Synen på naturen

Synen på naturen är präglad av kulturen och av våra erfarenheter. Att odla kanske inte är kopplat till natur för alla, medan det för andra människor är just det. Att vara ute i en djup skog, speciellt om man inte har någon erfarenhet av det, är för vissa människor skrämmande, medan det för andra kan vara rogivande. Odlingar är en del av naturen, men i liten skala och med tydlig inblandning av mänskliga händer.

Naturen är viktig för vårt välbefinnande, forskning visar att vistas i naturen ger:

- *Minskad stress*
- *Förmåga att hantera information och bättre minne*
- *Starkare immunförsvar*
- *Ökad förmåga att hantera kriser*

Jorden

Det viktigaste när man odlar är sol, vatten och jord. Jorden är full av liv även om vi inte alltid kan se det. Under en fotsula kan det finnas 120 000 arter av olika insekter, maskar, bakterier, svampar och andra mikroorganismer.

Täckodling

Täckodling är ett sätt att odla som har flera fördelar. Bar jord är inte ett naturligt tillstånd, naturen eftersträvar att vara täckt. Om jorden är bar torkar den upp lättare, och vid kraftigt regn spolas den bort. Näringsämnena urlakas fortare och ogräs får bättre fäste. Om man lägger gräsklipp (klippt gräs) runt växterna hålls jorden fuktigare, maskar drar ner gräset i jorden, och det blir mer organiskt material i jorden.

Ekosystem

Ekosystem är ett ekologiskt system som innefattar allt levande och dess livsmiljö inom ett område. De kan vara små, till exempel en jordhög, eller stora som hela jordklotet.

Kretslopp är cirkulär rörelse, där alla delar är beroende av varandra.

För att något ska vara hållbart måste det ingå i ett kretslopp. Eftersom alla delar är beroende av varandra kan man inte ta ut något ur sitt kretslopp eller bryta ett kretslopp. Då kommer det att uppstå problem, eftersom det rubbar den naturliga balansen. Vilket problem det blir beror på vad som rubbas.

Vad är en ekosystemtjänst?

Ekosystemtjänster är de produkter och tjänster som ekosystemens växter och organismer ger oss människor och som påverkar vårt välbefinnande. Pollinering av växter är ett exempel på en ekosystemtjänst. Andra exempel är rening av luft och vatten, reglering av klimatet, naturlig kontroll av skadedjur och cirkulation av näringsämnen.

Naturen tillhandahåller ekosystemtjänster gratis utan att vi behöver betala. Om vi själva skulle behöva utföra dessa sysslor skulle det kosta mångmiljardbelopp och i många fall vara helt omöjligt att uppnå. FN:s expertpanel har slagit larm om det kritiska tillståndet för världens biologiska mångfald och ekosystemtjänster. En miljon växt- och djurarter i världen är hotade av utrotning, och med dem flera viktiga ekosystemtjänster som vi människor behöver för vår överlevnad.

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald betyder att det finns många olika sorters djur, växter och svampar, men också många olika miljöer för dessa att bo på. Det innebär även många olika uppsättningar gener av arterna.

Pollinering

NÄSSEFJÄRIL

Pollinering är ett system för befruktning som används av en majoritet av växtarterna som blommor och sätter frö.

Drygt 90 procent av världens vilda växtarter och 75 procent av all odlad gröda får hjälp med sin frösättning av pollinatörer.

Pollinering är en viktig ekosystem-tjänst som bidrar till vår livsmedels-försörjning och till fungerande ekosystem. Många pollinerande insekter och viktiga värdväxter hotas av förändringar i landskapet.

Pollinatörer

INSEKTER SOM UTFÖR POLLINERINGEN

Sverige har cirka 3000 pollinerande insektsarter. Det handlar om bin och andra steklar, dag- och nattfjärilar, blomflugor, andra flugor och skalbaggar.

En god pollinering är beroende av en mångfald av pollinatörer. Det finns pollinatörer i de flesta naturtyper och de olika arterna har ofta sina speciella krav på livsmiljöerna. Några miljöer som är särskilt viktiga för pollinatörer är näringsfattiga blomrika marker, vegetationsfri sandig mark, blommande träd och buskar, solexponerade gamla träd och död ved, odränerad fuktig mark och småvatten samt steniga kulturmiljöer. Det är därför det är viktigt att vi människor inte förstör dessa miljöer.

Insektshotell

Boplats för insekter. Med insektshotell så menar man något som vi människor gjort och som kan bli ett hem för insekter där de kan lägga ägg och föda upp sina larver. Framförallt brukar man göra insektshotell till olika steklar, till exempel solitärbin och humlor. Dessa insekter är enormt viktiga för pollineringen. Det betyder att de behövs för att många växter ska kunna få frukt. Frukten blir kanske mat till oss människor eller till djuren, eller ger oss frön som vi kan så och odla nya växter!

Sandslottet

GYLLENSANDBI

Sandbin bygger sina bon i sand. De gräver först en huvudgång ner i sanden och sedan bygger de små sidogångar – deras barnkammare. I varje sidogång lägger de en liten boll med pollen och ett ägg. Pollenbollen fungerar sedan som mat åt ungarna. Sandbin är helt ofarliga. De har en gadd, men de kan inte sticka människor med den.

Humla

Humlorna är de insekter som faktiskt har störst betydelse för pollineringen i de flesta svenska naturtyper. Humlan är igång tidigt på säsongen. Detta är en av anledningarna till att man vill ha humlor. Många växter som blommar tidigt, som till exempel trädgårdsblåbär, svarta vinbär, äpplen, körsbär, skogsblåbär, lingon och hallon, blir pollinerade av humlorna.

Är man intresserad av ökad avkastning i sin trädgårdsodling och på sina bärbuskar är humlornas arbete viktigt. Ser man dessutom till att erbjuda boplatser och ha blommor som blommar hela växtsäsongen kan man få stora bestånd av humlor och en avsevärt större skörd. Vi har bjudit in humlorna till vår odling genom att bygga bon åt dem.

Humlorna bygger tillsammans på sitt bo hela sommaren, men de övervintrar inte. Drottningen föder upp en kull larver, som blir arbetshumlor. De hjälper till att ta hand om fler larver, alla arbetshumlor dör på hösten. På sommaren föds nya drottningar som parar sig, dessa övervintrar var för sig och bygger varsitt nytt bo på våren.

Fjärilar

Med en fjärilsholk kan du locka till dig fjärilar på sommaren och samtidigt ge dem ett riktigt fint hus att övervintra i. Fjärilsholken ger ett bra skydd mot vind, regn och kyla.

Fjärilarna gillar att vistas i varma och skyddade miljöer. Grov bark och kvistar är en bra grund att inreda huset med och du kan även lägga in några växter som fjärilarna gillar. Holken kan fyllas ordentligt, men tänk på att hålla det luftigt då det är i de små hålrummen mellan barkbitarna som fjärilen kryper in och övervintrar.

Placera fjärilsholken i söderläge, cirka 1 meter över marken på ett så vindfritt ställe som möjligt. Fjärilsholken har ett nyckelhålsfäste på baksidan och kan monteras på en vägg, i ett träd eller på en påle, gärna i närheten av växter som är rika på nektar. Under vintern kan du försiktigt flytta på fjärilsholken och förvara det i ett skjul eller uthus.

Samhälle

Myror, getingar, humlor och honungsbin är alla sociala steklar. De bygger stora samhällen med flera hundra innevånare, ibland med flera tusen.

Solitär - ensam

SÄLJGGÖKBI

Solitärgetingar och solitärbin lever ensamma. Varje ny hona kommer själv att försöka starta ett eget bo och föder själv upp sin kull.

A close-up photograph of a tree trunk with a hole. Three wasps are visible: one on the left, one on the right, and one partially visible inside the hole. The wasps have yellow and black striped bodies and transparent wings. The tree bark is rough and textured, with some green moss or lichen visible.

Byggföretag och byggmaterial

2021-05-21 UV

Olika arter bygger på olika sätt. Man kan säga att det är som olika yrken. Murarbin, Tapetserarbin och Sandbin använder olika material och väljer olika ställen att bo på. Lämpliga bon är till exempel sandhögar, murket gammalt trä, cementhålstén, bamburör och borrarade hål i träbitar.